

Sjöstens brygga eller Badbryggan, Skäret.

En kort historik över dess tillkomst och utveckling

Badplatser i Skäret

Att bada i havet var förr inte så vanligt, men med ett ökande antal sommargäster under 50-talet, så blev flera platser utmed kusten i Skäret populära.

1. Längst öster ut fanns *Torskanäs*, svarta klippor med en liten naturlig bassäng i klipporna och utanför tvärt djupt så det går att hoppa.
2. *Hamnen* med möjligheten att hoppa från piren, i varje fall när det ruttande hamnvattnet inte satte stopp.
3. *Säladynan (Ejderstenen)* eller snarare ett 10-talet meter mot hamnen, där äldre befolkning från trakten smög sig ner och plaskade på den långgrunda men steniga strandkanten.
4. *Bryggan*, (nu *Sjöstens brygga*) den kanske populäraste platsen som det redogörs mer om nedan.
5. *Skärbys hamn*, inte bara för familjen Skärby utan också för andra som ville undvika den alltmer överfyllda Bryggan,
6. Så till slut längst väster ut *Flata håll*, precis där den konstgjorda vägen av slaggmaterial slutade. Platta klipphöllar att ligga på och nästan lika platt nere i vattnet och därmed lätt att kliva i, om man var försiktig och inte halkade.

Bryggans placering:

Ca 500 meter väster om Skärets hamn sticker nuvarande brygga rakt ut i Skälderviken. Här har den funnits sedan den första konstruktionen som följts av flera förändringar som framgår nedan.

Närområdet är egentligen ren stenmal, som ständigt förändras genom stormarnas inverkan, och en liten klippformation. Alldeles bredvid finns en bunker som under krigsåren kompletterades med några stora gropar i stenmalen, vilka senare användes som utmärkta solgropar. Av dessa finns efter årens stormar och ommöbleringar av stenmalen bara någon kvar och är för tillfället är fyllt av ris och annat trädgårdsavfall.

Platsen för bryggan är naturlig med hänsyn till att det är rakt ut i vattnet nedanför den väg som kommer ner från Skäretvägen, nedanför Familjen Sjöstens tomt¹ (Skäret 56) och möter den lilla väg utmed stranden, som så småningom fick namnet Sällynevägen.

Den första bryggan

Acke Sjösten lät bygga den första bryggkonstruktionen som bestod av två stycken fristående cementringar, den ena ganska nära strandkanten och den andre en bit ut. Varje ring, ca en meter i diameter, fylldes med sten och cement. På stranden placerades flera betongplintar och på dessa lades en träspång, ca 1 meter bred och av kraftiga brädor, ända ut till den yttre ringen. Den fanns ingen trappa ner längst ut utan man fick simma iland och klättra.

Första bryggan. Till höger kan den cementerade grunda bassängdelen anas

¹ *Sjöstens tomt* Marken köptes av Axel Sjösten, troligen 1950, och var då en förhållandevis stor åker i Skäret by. Det fanns till och med en lada. Tomten delades i 3 delar, en till varje barn, Karl-Axel (Acke), Inga, gift Bölin, och Hedvig. Acke bebyggde sin del, den längst åt väster, ganska omgående, 1951. Så småningom bebyggde också Hedvig, gift med Prästen Tage Bentzer, den östra delen. Relativt snart delade Hedvig sin del, så att dessutom sönerna Jan och Lars fick plats för var sitt hus. Mellantomten kom aldrig att bebyggas av Inga, utan den såldes så småningom uppdelad i mindre tomter som alla har bebyggts. I dag är det nya ägare till alla tomter utom en avstyckad del av Ackes, som ägs och sommarbebos av nästa generation i gemensamhet. Axel Sjösten ägde och drev Rederi AB Kullaberg, som gick i konkurs 1962, Karl-Axel var medarbetare, men kom efter konkursen att verka som Skeppsklarerare i Höganäs.

Vid lågvatten kunde de första plintarna ses.
Badnymfen är Gisela Twetman

Toppen med den kraftiga cementringen

I strandkanten sammanfogades stenar med cement intill en klippa, så det blev en liten yta att vara på någorlunda bekvämt.

Dessutom gjordes på östra sidan, dvs. på sidan mot byn, en viss planing bland stenarna och gjutning av en skålad yta, som en liten grund bassäng i vattenbrynet. Allt i tanke på att de små flickorna Sjösten enkelt skulle kunna plaska och leka utan att ramla mellan alla stenarna. Flickorna växte såklart och behovet av liten bassäng för dem försvann. Så gjorde också cementkonstruktionen, bit för bit i vinterstormarna, så efter ett par år så var allt uttraderat av naturen.

För att komma till bryggan fick man i början gå över stenmalen på något som blev en tilltrampad sten-stig, hur märkligt det än låter. Längre ner fanns en smal landgång ner till bryggan.

Hur träspångarna togs in för vintern och av vem är inte bekant. Troligen genom AS försorg.

Ny försöket

1953² började strandtomterna utmed Säladynevägen bebyggas, så det blev många fler som använde bryggan. Ungefär samtidigt kom en riktig isvinter med kraftiga vindar, varpå de båda betongringarna fördes bort. Den ena flyttades nästan halvvägs till Säladynan (Ejderstenen), där den fortfarande sticker upp över vattnet vid lågvatten. Den andra flyttades längre ut i havet och syns inte längre.

Bland de nya familjerna³ på strandtomterna fanns både ett stort badbehov och en skara handlingskraftiga personer. Eftersom träspångarna fanns kvar, så var det väl naturligt att utnyttja dessa. Som ersättning för betongringarna skissade ingenjören Bo Twetman på ett par järnbockar som sedan tillverkades och skänktes av Henry Sandberg, som hade en mekanisk verkstad i Helsingborg, Örestadsverken (?)

² Lagen om Strandskydd kom 1952 (1952:383), men delar av strandområdet var kort före planlagt för bebyggelse. Länsstyrelsen beslutade om dispens för bebyggelse våren 1953, men inte för de fyra tomter som fanns närmast byn. Kommunen, Brunnby på den tiden, gav snabbt byggnadstillstånd.

³ Här avses i första hand de tomter nära vattnet som hann börja bebyggas innan förbudet mot strandnära hus kom 1952. Fler tomter fanns avstyckade från Skärets hamn ända bort till Flata häll, dvs. bortom Skärbys marker, men på dem blev det stopp. Kvar blev några, bebyggda av följande räknat från hamnen: Tore "Stenson" Steiner, Bo Twetman, Henry Sandberg, Bertil Sjunnesson, och nästan ovanför bryggan Knut Persson. Insatser gjordes också av flera som bodde högre upp.

En riktig trappstege kom till.

Det är barn Twetman och Skärby som roar sig med de platta masonitbåtarna, föregångare till surfingbrädor

Många hjälpande händer fanns bland de nya sommargästerna och tillsammans med flera andra uppe på backarna satte de ut bockarna och träspångarna på våren och tog sedan upp dem på hösten.

Inne på stranden kom man överens om att anlägga en fast del. För utformning och anvisning svarade Bo Twetman, som till yrket var hamningenjör i Helsingborg. Bryggan skulle vara lagom bred så att flera kunde mötas på väg upp eller ner i havet. Framför allt skulle den hålla för både isskjuvningar och kraftiga stormar och kräva minimalt med underhåll. Det blev den utformning vi ser idag med kraftigt sluttande sidor, och med vågbrytande stenbumlingar utanför.

Barnen är i 6 – 12 års åldern. Bilden är från ca 1958. Från vänster: Ingrid Sjösten, Roy Skärby, Svante Twetman, Ulf Skärby, Mariann Sjösten, Wanda Twetman, Björn Skärby, Anders AT Twetman samt författaren.

Bryggan räcker inte

Den här lösningen fungerade i många år, men på gamla bilder från varma sommark dagar ser man att det blev trångt. Det var nog också många som tyckte att man inte kom tillräckligt långt ut i vattnet, speciellt vid lågvatten, utan måste gå genom den otäcka tången och på de ibland riktigt hala stenarna.

Efter många diskussioner så ritade nu, återigen Bo, en en lång brygga i fackverkskonstruktion och Henry Sandberg tillverkade och skänkte den. Idén med en järnbock längst ut, som bar konstruktionen, bibehölls. På översidan av fackverket lades lättare träsektioner att gå på.

Hela konstruktionen med fackverksdelen, järnbocken och träsektionerna måste på hösten plockades in för att undgå vinterstormarna.

Som synes var det smalt. Här charmar Lasse Bentzer, systerson till Acek Sjösten, några flickor.

I landfästet skedde hela tiden en utökning av någorlunda plana ytor att sitta eller ligga på genom att fler och fler plana stenar cementerades fast. En kontinuerlig reparation behövdes också.

Tack vare alla hjälpande händer från strandhusen och andra uppifrån backarna⁴ så utfördes det nu allt tyngre arbetet med att få upp eller ner den långa järnkonstruktionen. Men det var inte nog med det. Efter blott några år insåg man att järnet kontinuerligt måste rostknackas och målas. Med andra ord fick det frivilliga arbetsgänget ännu mer att göra

Henry Sandberg deltog aldrig – tyckte väl med rätta - att han redan bidragit med sin lott.

Stigen över stenarna ner till bryggan kom successivt att ersättas av en smal sandad väg. Sist biten, 5 – 6 meter, fick aldrig vara i fred för vinterstormarna. I vårarbetet kom att ingå uppgiften att plocka bort massvis med småsten, som i vinterstormarna spolats upp på vägen, och lägga på ny sand. En behaglig syssla där man kunde sitta och småprata medan man plockade sten. Den räckte långt in på badsäsongen. Dessa metrar permanentades så småningom genom att vägen göts i cement, vilket inte hindrade att det ändå spolades upp sten på den.

⁴ Flera arbetskrafter hade kommit till Skäret några år tidigare. Förutom Acek Sjösten naturligtvis, kan nämnas Gunnar Augustinsson som var bra på att snart lämna det tunga och övergå till att dirigera, NN Björklund som ersattes av Rasse Rasmusson ca -67 och Carl Norberg.

Det får vara nog

Efter några slitsamma år insåg man allmänt att det måste till en bättre lösning. Återigen tog ingenjören fram ett förslag, nu på en helgjuten brygga med samma uppbyggnad som första delen och som skulle nå lika långt ut som den dåvarande järnkonstruktionen.

I vilken legal form bryggorna tidigare uppförts är okänt, men nu ansågs säkrast att fråga strandägaren, som var Brunby fälad S:2, dvs. samfälld strandmark för Brunby, Fjälastorp, Flundrarps och Stubbarps byar, dvs. samägt av många jordägare runt omkring, och där naturligtvis Krapperup var en tung medlem. Detta var före överskrivningen till Naturvårdsverket av Nabbens naturskyddsområde, vilket skedde 1994-12-13.

En mindre känt förhållande var att Krigsmakten hade att yttra sig. Bryggan skulle ju kunna vara en landstigningsmöjlighet för främmande angripare. Nu bedömdes inte risken som så stor, även med hänsyn till bunkern i närheten, så där fanns inget hinder.

Varifrån pengar kom till form och betong vet jag inte, men igång kom bygget. Återigen var det alla i området som hjälptes åt att spika form. Den gamla järnbryggan blev kvar mitt i som armering. Flera armeringsjärn stacks tvärs igen bryggan och tjänade med en låsning på utsidan av formen som skydd, så att formen inte skulle pressas isär av betongen. Spåren syns fortfarande som rostränder. Viktigt var också att formen gick ända ner bland stenarna. Det skulle inte få bli en minsta springa där isen i framtiden skulle kunna tränga in och spränga loss bryggan.

Formsättningen har kommit en bit ut. Några i arbetslaget kan identifieras. Sjunne med skottkärra, Gunnar Augustinsson med händerna på ryggen, strax nedanför Bo Twetman med hammaren. Längre ut pekar Karl Knutsson, Acek verkar stå bekvämt. Bland yngre förmågor står undertecknad i vattnet.

Byggandet gick bra och snart kunde betongbilen beställas. Oturligt nog så blåste det upp till sommarstorm och hela träformen började knaka. Flera var de som kraxade om katastrof, men vi var några som kämpade i vågorna, som slog över träformen, och bar så stora stenar som vi mäktade

med för att trycka ner formen och hålla den på plats. Operationen lyckades nästan helt. I varje fall blev formen kvar och gjutningen kunde utföras. Ett synligt bevis på händelsen är att bryggan blev lite högre längre ut där formen ändå stegrade sig.

Än i dag hållen bryggan

Flera stora stormar till trots så har bryggan nu hållit i många år. Underhåll behövs dock fortlöpande med påläggning utmed sidorna av vågbrytande stenar.

Reparationer behövs också på stensättningar och sittytter i strandkanten, som är mer utsatta för frostsprängningar. Vägen ner behöver ofta rensas eller återskapas då den är hel öppen för vågornas ommöblering av stenmalen.

Ca 2010 gjordes en komplettering med en decimetertjock cementpågjutning på bryggans överdel.

Ansvar för skötsel och reparationer har numera övertagits av Skärets Intresseföreningen. Säkert en fördel, eftersom det i dag noteras ett minskade intresse för att delta i mer omfattande gemensamhetsarbeten.

Flotte

Till sist en notis om flottar. Den som trodde att det är en modern tillkomst kan då få veta att det genom åren har funnits en stor variation. Jag har inget minne av när den första kom, men Bo Twetman ordnade många utrangerade livräddningsflottar från Helsingborgs hamn eller varvet.

De gick åt, dvs försvann ofta i sensommarstormar då arrangemangen med ankarstenar troligen aldrig blev så bra. Dessutom var det ytterligare arbete med att ta upp och sätta ut flottarna och så småningom tröttnade man på detta. Det blev flera års glapp innan en modern flotte kom till.

Sammanställt av Peter Twetman 2014-11-07, rev 2015-03-03

kompletterat och korrigerat av Gull Sjösten, maka till Acek Sjösten

Referenser

- Peter Twetman minnesnoteringar.
- Tidningen Båtologen nr 3 2014, utgiven av Klubb Maritim
- Bilder ur Twetmans fotoarkiv

Efterlysning: Finns det någon som har fler bilder på bryggan, speciellt som fackverkskonstruktion?